

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ

॥ ಏಕೋನವಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ಶ್ರೀ ರಂಗರಾಮಾನುಜ ಮಹಾದೇಶಿಕನ್

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

ಶ್ರೀಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ರಾಮಾನುಜಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಮತೇ ನಿಗಮಾಂತಮಹಾದೇಶಿಕಾಯ ನಮಃ
ಶ್ರೀಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಭರತಶತ್ರುಘ್ನಹನುಮತ್ಸಮೇತ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ ಪರಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ

॥ ಏಕೋನವಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ॥

ಶ್ರೀರಾಮಕೈಕೇಯೀಸಂವಾದೋ ವನಗಮನಮಂಗೀಕೃತ್ಯ ಶ್ರೀರಾಮಸ್ಯ
ಮಾತುರಾಜ್ಞಾಂ ಗ್ರಹೀತುಂ ತತ್ಸನ್ನಿಧೌ ಗಮನಂ

ತದಪ್ರಿಯಮಮಿತ್ರಘ್ನೋ ವಚನಂ ಮರಣೋಪಮಂ |
ಶ್ರುತ್ವಾ ನ ವಿವೃಥೇ ರಾಮಃ ಕೈಕೇಯೀಂ ಚೇದಮಬ್ರವೀತ್ || 2.19.1 ||

ಏವಮಸ್ತು ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ವನಂ ವಸ್ತುಮಹಂ ತ್ವಿತಃ |
ಜಟಾಚೀರಧರೋ ರಾಜ್ಞಃ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಮನುಪಾಲಯನ್ || 2.19.2 ||

ಇದಂ ತು ಜ್ಞಾತುಮಿಚ್ಛಾಮಿ ಕಿಮರ್ಥಂ ಮಾಂ ಮಹೀಪತಿಃ |
ನಾಭಿನಂದತಿ ದುರ್ಧರ್ಷೋ ಯಥಾಪೂರ್ವಮರಿಂದಮಃ || 2.19.3 ||

ಮನ್ಯುರ್ನ ಚ ತ್ವಯಾ ಕಾರ್ಯೋ ದೇವಿ ಬ್ರೂಮಿ ತವಾಗ್ರತಃ |
ಯಾಸ್ಯಾಮಿ ಭವ ಸುಪ್ರೀತಾ ವನಂ ಚೀರಜಟಾಧರಃ || 2.19.4 ||

ಹಿತೇನ ಗುರುಣಾ ಪಿತ್ರಾ ಕೃತಜ್ಞೇನ ನೃಪೇಣ ಚ |
ನಿಯುಜ್ಯಮಾನೋ ವಿಸ್ರಬ್ಧಃ ಕಿಂ ನ ಕುರ್ಯಾಮಹಂ ಪ್ರಿಯಂ || 2.19.5 ||

ಅಲೀಕಂ ಮಾನಸಂ ತ್ವೇಕಂ ಹೃದಯಂ ದಹತೇ ಮಮ |
ಸ್ವಯಂ ಯನ್ನಾಹ ಮಾಂ ರಾಜಾ ಭರತಸ್ಯಾಭಿಷೇಚನಂ || 2.19.6 ||

ಅಹಂ ಹಿ ಸೀತಾಂ ರಾಜ್ಯಂ ಚ ಪ್ರಾಣಾನಿಷ್ಟಾನ್ ಧನಾನಿ ಚ |
ಹೃಷ್ಟೋ ಭ್ರಾತೇ ಸ್ವಯಂ ದದ್ಯಾಂ ಭರತಾಯ ಪ್ರಚೋದಿತಃ || 2.19.7 ||

ಕಿಂ ಪುನರ್ಮನುಜೇಂದ್ರೇಣ ಸ್ವಯಂ ಪಿತ್ರಾ ಪ್ರಚೋದಿತಃ |
ತವ ಚ ಪ್ರಿಯಕಾಮಾರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾಮನುಪಾಲಯನ್ || 2.19.8 ||

ತಥಾಶ್ವಾಸಯ ಹ್ರೀಮಂತಂ ಕಿಂತ್ವಿದಂ ಯನ್ಮಹೀಪತಿಃ |
ವಸುಧಾಸಕ್ತನಯನೋ ಮಂದಮಶ್ರೂಣಿ ಮುಂಚತಿ || 2.19.9 ||

ಗಚ್ಛಂತು ಚೈವಾನಯಿತುಂ ದೂತಾಃ ಶೀಘ್ರಜವೈರ್ಹಯೈಃ |
ಭರತಂ ಮಾತುಲಕುಲಾದದ್ಯೈವ ನೃಪಶಾಸನಾತ್ || 2.19.10 ||

ದಂಡಕಾರಣ್ಯಮೇಷೋಽಹಂ ಗಚ್ಛಾಮ್ಯೇವ ಹಿ ಸತ್ವರಃ |
ಅವಿಚಾರ್ಯ ಪಿತುರ್ವಾಕ್ಯಂ ಸಮಾ ವಸ್ತುಂ ಚತುರ್ದಶ || 2.19.11 ||

ಸಾ ಹೃಷ್ಟಾ ತಸ್ಯ ತದ್ ವಾಕ್ಯಂ ಶ್ರುತ್ವಾ ರಾಮಸ್ಯ ಕೈಕಯೀ |
ಪ್ರಸ್ಥಾನಂ ಶ್ರದ್ಧಧಾನಾ ಸಾ ತ್ವರಯಾಮಾಸ ರಾಘವಂ || 2.19.12 ||

ಏವಂ ಭವತು ಯಾಸ್ಯಂತಿ ದೂತಾಃ ಶೀಘ್ರಜವೈರ್ಹಯೈಃ |
ಭರತಂ ಮಾತುಲಕುಲಾದಿಹಾವರ್ತಯಿತುಂ ನರಾಃ || 2.19.13 ||

ತವ ತ್ವಹಂ ಕ್ಷಮಂ ಮನ್ಯೇ ನೋತ್ಸುಕಸ್ಯ ವಿಲಂಬನಂ |
ರಾಮ ತಸ್ಮಾದಿತಃ ಶೀಘ್ರಂ ವನಂ ತ್ವಂ ಗಂತುಮರ್ಹಸಿ || 2.19.14 ||

ವ್ರೀಡಾನ್ವಿತಃ ಸ್ವಯಂ ಯಚ್ಚ ನೃಪಸ್ತ್ವಾಂ ನಾಭಿಭಾಷತೇ |
ನೈತತ್ ಕಿಂಚಿನ್ನರಶ್ರೇಷ್ಠ ಮನ್ಯುರೇಷೋಽಪನೀಯತಾಂ || 2.19.15 ||

ಯಾವತ್ತ್ವಂ ನ ವನಂ ಯಾತಃ ಪುರಾದಸ್ಮಾದತಿತ್ವರಂ |
ಪಿತಾ ತಾವನ್ನ ತೇ ರಾಮ ಸ್ನಾಸ್ಯತೇ ಭೋಕ್ಷ್ಯತೇಽಪಿ ವಾ || 2.19.16 ||

ಧಿಕ್ಕಷ್ಟಮಿತಿ ನಿಶ್ಚಸ್ಯ ರಾಜಾ ಶೋಕಪರಿಪ್ಲುತಃ |
ಮೂರ್ಛಿತೋ ನೃಪತತ್ ತಸ್ಮಿನ್ ಪರ್ಯಂಕೇ ಹೇಮಭೂಷಿತೇ || 2.19.17 ||

ರಾಮೋಽಪ್ಯುತ್ಥಾಪ್ಯ ರಾಜಾನಂ ಕೈಕೇಯ್ಯಾಭಿಪ್ರಚೋದಿತಃ |
ಕಶಯೇವ ಹತೋ ವಾಜೀ ವನಂ ಗಂತುಂ ಕೃತತ್ವರಃ || 2.19.18 ||

ತದಪ್ರಿಯಮನಾರ್ಯಾಯಾ ವಚನಂ ದಾರುಣೋದಯಂ |
ಶ್ರುತ್ವಾ ಗತವ್ಯಥೋ ರಾಮಃ ಕೈಕೇಯೀಂ ವಾಕ್ಯಮಬ್ರವೀತ್ || 2.19.19 ||

ನಾಹಮರ್ಥಪರೋ ದೇವಿ ಲೋಕಮಾವಸ್ತುಮುತ್ಸಹೇ |
ವಿದ್ಧಿ ಮಾಮೃಷಿಭಿಸ್ತುಲ್ಯಂ ವಿಮಲಂ ಧರ್ಮಮಾಸ್ಥಿತಂ || 2.19.20 ||

ಯತ್ ತತ್ರಭವತಃ ಕಿಂಚಿಚ್ಛಕ್ಯಂ ಕರ್ತುಂ ಪ್ರಿಯಂ ಮಯಾ |
ಪ್ರಾಣಾನಪಿ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಸರ್ವಥಾ ಕೃತಮೇವ ತತ್ || 2.19.21 ||

ನ ಹ್ಯತೋ ಧರ್ಮಚರಣಂ ಕಿಂಚಿದಸ್ತಿ ಮಹತ್ತರಂ |
ಯಥಾ ಪಿತರಿ ಶುಶ್ರೂಷಾ ತಸ್ಯ ವಾ ವಚನಕ್ರಿಯಾ || 2.19.22 ||

ಅನುಕ್ರೋಽಪ್ಯತ್ರಭವತಾ ಭವತ್ಯಾ ವಚನಾದಹಂ |
ವನೇ ವತ್ಸ್ಯಾಮಿ ವಿಜನೇ ವರ್ಷಾಣೀಹ ಚತುರ್ದಶ || 2.19.23 ||

ನ ನೂನಂ ಮಯಿ ಕೈಕೇಯಿ ಕಿಂಚಿದಾಶಂಸಸೇ ಗುಣಾನ್ |
ಯದ್ ರಾಜಾನಮವೋಚಸ್ತ್ವಂ ಮಮೇಶ್ವರತರಾ ಸತೀ || 2.19.24 ||

ಯಾವನ್ಮಾತರಮಾಪೃಚ್ಛೇ ಸೀತಾಂ ಚಾನುನಯಾಮ್ಯಹಂ |
ತತೋಽದ್ಯೈವ ಗಮಿಷ್ಯಾಮಿ ದಂಡಕಾನಾಂ ಮಹದ್ ವನಂ || 2.19.25 ||

ಭರತಃ ಪಾಲಯೇದ್ ರಾಜ್ಯಂ ಶುಶ್ರೂಷೇಚ್ಛ ಪಿತುರ್ಯಥಾ |
ತಥಾ ಭವತ್ಯಾ ಕರ್ತವ್ಯಂ ಸ ಹಿ ಧರ್ಮಃ ಸನಾತನಃ || 2.19.26 ||

ರಾಮಸ್ಯ ತು ವಚಃ ಶ್ರುತ್ವಾ ಭೃಶಂ ದುಃಖಗತಃ ಪಿತಾ |
ಶೋಕಾದಶಕ್ನುವನ್ ವಕ್ತುಂ ಪ್ರಾರೂರೋದ ಮಹಾಸ್ವನಂ || 2.19.27 ||

ವಂದಿತ್ವಾ ಚರಣೌ ರಾಜ್ಞೋ ವಿಸಂಜ್ಞಸ್ಯ ಪಿತುಸ್ತದಾ |
ಕೈಕೇಯ್ಯಾಶ್ಚಾಪ್ಯನಾರ್ಯಾಯಾ ನಿಷ್ಪಪಾತ ಮಹಾದ್ಯುತಿಃ || 2.19.28 ||

ಸ ರಾಮಃ ಪಿತರಂ ಕೃತ್ವಾ ಕೈಕೇಯೀಂ ಚ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ |
ನಿಷ್ಕ್ರಮ್ಯಾಂತಃಪುರಾತ್ ತಸ್ಮಾತ್ ಸ್ವಂ ದದರ್ಶ ಸುಹೃಜ್ಜನಂ || 2.19.29 ||

ತಂ ಬಾಷ್ಟಪರಿಪೂರ್ಣಾಕ್ಷಃ ಪೃಷ್ಠತೋಽನುಜಗಾಮ ಹ |
ಲಕ್ಷ್ಮಣಃ ಪರಮಕ್ರುದ್ಧಃ ಸುಮಿತ್ರಾನಂದವರ್ಧನಃ || 2.19.30 ||

ಆಭಿಷೇಚನಿಕಂ ಭಾಂಡಂ ಕೃತ್ವಾ ರಾಮಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ |
ಶನೈರ್ಜಗಾಮ ಸಾಪೇಕ್ಷೋ ದೃಷ್ಟಿಂ ತತ್ರಾವಿಚಾಲಯನ್ || 2.19.31 ||

ನ ಚಾಸ್ಯ ಮಹತೀಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ರಾಜ್ಯನಾಶೋಽಪಕರ್ಷತಿ |
ಲೋಕಕಾಂತಸ್ಯ ಕಾಂತತ್ವಾಚ್ಛೇತರಶ್ಶೇರಿವ ಕ್ಷಯಃ || 2.19.32 ||

ನ ವನಂ ಗಂತುಕಾಮಸ್ಯ ತ್ಯಜತಶ್ಚ ವಸುಂಧರಾಂ |
ಸರ್ವಲೋಕಾತಿಗಸ್ಯೇವ ಲಕ್ಷ್ಯತೇ ಚಿತ್ತವಿಕ್ರಿಯಾ || 2.19.33 ||

ಪ್ರತಿಷಿದ್ಧ್ಯ ಶುಭಂ ಛತ್ರಂ ವ್ಯಜನೇ ಚ ಸ್ವಲಂಕೃತೇ |
ವಿಸರ್ಜಯಿತ್ವಾ ಸ್ವಜನಂ ರಥಂ ಪೌರಾಂಸ್ತಥಾ ಜನಾನ್ || 2.19.34 ||

ಧಾರಯನ್ ಮನಸಾ ದುಃಖಮಿಂದ್ರಿಯಾಣಿ ನಿಗೃಹ್ಯ ಚ |
ಪ್ರವಿವೇಶಾತ್ಮವಾನ್ ವೇಶ್ಮ ಮಾತುರಪ್ರಿಯಶಂಸಿವಾನ್ || 2.19.35 ||

ಸರ್ವೋಽಪ್ಯಭಿಜನಃ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಶ್ರೀಮತಃ ಸತ್ಯವಾದಿನಃ |
ನಾಲಕ್ಷಯತ ರಾಮಸ್ಯ ಕಂಚಿದಾಕಾರಮಾನನೇ || 2.19.36 ||

ಉಚಿತಂ ಚ ಮಹಾಬಾಹುರ್ನ ಜಹೌ ಹರ್ಷಮಾತ್ಮವಾನ್ |
ಶಾರದಃ ಸಮುದೀರ್ಣಾಂಶುಶ್ಚಂದ್ರಸ್ತೇಜ ಇವಾತ್ಮಜಂ || 2.19.37 ||

ವಾಚಾ ಮಧುರಯಾ ರಾಮಃ ಸರ್ವಂ ಸಮ್ಮಾನಯಂಜನಂ |
ಮಾತುಃ ಸಮೀಪಂ ಧರ್ಮಾತ್ಮಾ ಪ್ರವಿವೇಶ ಮಹಾಯಶಾಃ || 2.19.38 ||

ತಂ ಗುಣೈಃ ಸಮತಾಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಭ್ರಾತಾ ವಿಪುಲವಿಕ್ರಮಃ |
ಸೌಮಿತ್ರಿರನುವವ್ರಾಜ ಧಾರಯನ್ ದುಃಖಮಾತ್ಮಜಂ || 2.19.39 ||

ಪ್ರವಿಶ್ಯ ವೇಶ್ಮಾತಿಭೃಶಂ ಮುದಾ ಯುತಂ
ಸಮೀಕ್ಷ್ಯ ತಾಂ ಚಾರ್ಥವಿಪತ್ತಿಮಾಗತಾಂ |

ನ ಚೈವ ರಾಮೋಽತ್ರ ಜಗಾಮ ವಿಕ್ರಿಯಾಂ
ಸುಹೃಜ್ಜನಸ್ಯಾತ್ಮವಿಪತ್ತಿಶಂಕಯಾ || 2.19.40 ||

|| ಇತ್ಯಾರ್ಷೇ ಶ್ರೀಮದ್ರಾಮಾಯಣೇ ವಾಲ್ಮೀಕೀಯೇ ಆದಿಕಾವ್ಯೇ
ಅಯೋಧ್ಯಾಕಾಂಡೇ ಏಕೋನವಿಂಶಃ ಸರ್ಗಃ ||